

Havenkwartierpad

Auteur: Marycke Naber

Binnenstad, Havenkwartier, Knutteldorp, Raambuurt

In de gezellige binnenstad met een keur aan rijksmonumenten bevinden zich twee musea, een expositieruimte, een hofje (niet toegankelijk in coronatijd) en de middeleeuwse Lebuinuskerk. Vervolgens loop je langs de IJssel en over het terrein van de voormalige gasfabriek. Via de Prins Bernhardsluis en Gemaal H.J. Ankersmit bereik je het bruisende en creatieve Havenkwartier, met onder meer een expositieruimte in het Kunstenlab. Tot slot voert de route via het Knutteldorp en de Raambuurt met een aantal gerenoveerde fabriekspanden naar het Bergkwartier, met kunst in de middeleeuwse Bergkerk en galeries in de Walstraat. Kortom, hoewel het een vrij korte wandeling is, is het raadzaam er voldoende tijd voor uit te trekken, want er is veel te beleven onderweg!

Routebeschrijving

Verlaat het station aan de centrumzijde. Steek ter hoogte van het midden van het hoofdgebouw de weg over en loop RD over de brug over de stadsgracht. Loop RD bij de verkeerslichten, steek LA de Singelstraat over en ga RA. Ga op het 1e kruispunt LA, Brinkpoortstraat. Op het plein ga je RA, Keizerstraat. Deze komt uit op de Brink. Ga hier schuin LA en loop aan de rechterkant van het plein. Straat naar rechts negeren. Het plein maakt bij het beeld van Albert Schweitzer door Pieter de Monchy een hoek naar rechts.

1. Achter dit beeld bevindt zich het Penninckshuis uit 1583. *Sinds 1891 bevindt zich er de kerkzaal van de doopsgezinde gemeente en de remonstranten. Deze is te bezichtigen vanuit de VVV.* Je loopt langs de winkel van Bussinck koek.
2. Aan het eind van het plein staat de Waag. Het gebouw was van 1531 tot 1862 als waag in gebruik. Sinds 1915 is het een historisch museum. Loop rechts langs de Waag en ga de 1e straat RA, Kleine Overstraat.
3. Net voorbij de 1e straat links is aan je rechterhand de ingang van de Jordenshof uit 1865. *Begin jaren '30 is het vernieuwd naar een plan van architect Knuttel.* Loop terug en ga de 1e straat RA, Vleeshouwerstraat. *Aan het eind staat voor je de voormalige apotheek de Rozijnenkorf; Deo Fidendum, Mediis Utendum betekent Vertrouw op God, maar neem uw medicijnen in.*

Ga RA, Korte Assenstraat, en meteen schuin LA en schuin RA (Grote Poot), langs Sociëteit de Hereeniging, van 1836 tot 1878 het Athaeneum Illustre. *Zie de info bij de metalen sculptuur van Hans Mes rechts van het gebouw.* Ga RA door de voetgangersstraat (Lange Bisschopsstraat), dan het 1e straatje LA, Sandrasteeg.

4. Na de bocht naar links staat het oudste stenen huis van Nederland. Zie het infobordje. Ga aan het eind LA langs de Botermarkt uit 1899. FIDE SED CUI VIDE betekent: Vertrouw, maar kijk uit wie. Ga daarna RA, Hofstraat, gaat over in Nieuwe Markt. Op het kruispunt ga je LA, Grote Kerkhof. Op de hoek links is restaurant 't Arsenaal, rechts ernaast zijn als de poort open is, de restanten te zien van de Mariakerk. Ga daarna LA langs de Maagdenhuisjes tegen de Mariakerk naar de ingang van de Lebuinuskerk.
5. De kerk is genoemd naar de Engelse geloofsverkondiger Lebuinus, die hier in 768 een houten kerkje had gebouwd in Deventer. Op de funderingen van een Romaanse basiliek uit omstreeks 1040 werd tussen 1450 en 1499 de huidige gotische hallenkerk gebouwd. Een van de overblijfselen van de Romaanse kerk is de crypte. Bijzonder zijn de gewelf- en muurschilderingen uit de 15e tot 17e eeuw. Ga LA langs de kerk tot het verzetsmonument uit 1953 door Dirk Wolbers met ertegenover het stadhuis.
6. Het gebouw uit 2016 met 2.264 vingerafdrukken van Deventenaren op de ramen, ontworpen door Loes ten Anscher, is het stadskantoor. *Links van de onderdoorgang bevindt zich een expositieruimte.* Het gebouw rechts met maniëristische voorgevel is het Landshuis uit 1632, met rechts ervan het oude stadhuis, dat in 1693 is voorzien van een Hollands classicistische voorgevel. Loop terug langs de linkerkant van het Grote Kerkhof.

Het lichtgeel gepleisterde pand met bovenin medaillons van onder meer Geert Groote en Erasmus in het snijraam boven de ingang is de voormalige Latijnse school. Het Indiëmonument uit 1999 aan het eind van het plein is vervaardigd door Károly Szekeres. De gevelsteen aan het begin van de Sint Jansstraat (onder de boog) is van Ton Mooy.

Blijf RD lopen, Duimpoort, en ga de 1e straat LA, Achter de Muren Duimpoort. In de straat is een restant van de 14e-eeuwse buitenmuur te zien. Ga aan het eind LA (Manhuissteeg), na het poortje RA, Polstraat. Aan het begin van de 1e straat, de Bursestraat, zie je een reliëf van Jilles Waagmeester ter herinnering aan de Bursa Cusana. Ga de 1e straat RA, Melksterstraat, met aan de gevel een beeld van Ela Venbroek-Franczyk. Steek de voorrangsweg over, ga LA en meteen schuin RA, langs een Duits antitankkanon ter nagedachtenis aan de bevrijding van Deventer door de Canadezen op 10 april 1945. Loop aan het eind van het uitzichtpunt de trap op en RA onder de Wilhelminabrug door. Ga daarna schuin RA over de kade.

7. Het Pothoofd, genoemd naar de potters (kleine platbodemscheepjes) die er destijds aanlegden, was vanaf eind 19e eeuw een bedrijvige overslagkade. In 2011 is een nieuwe kademuur gebouwd ten behoeve van riviercruiseschepen. Links staat het beeld 'Visman' van Space Cowboys. Loop RD over het tegelpad, houd op de Y-splitsing links aan. Loop in de bocht naar links RD over het graspad, aan het eind schuin RD over het tegelpad.

Ga aan het eind daarvan schuin RA langs het fietspad, over de brug bij de Prins Bernhardsluis. Ga daarna de 1e doodlopende weg RA (Hartenaasje naar rechts negeren). Loop RD door het metalen hek of door de poort ernaast, langs de Deventer Kano Vereniging en de dijk op, daar LA en al gauw LA door de opening van de afrastering en de trap af.

8. Loop schuin RA over het terrein van de gasfabriek uit 1910, die tot 1966 gas heeft geproduceerd. Het eerste gebouw rechts was het ketelhuis. *In het volgende gebouw, het apparatengebouw, kun je in de bedrijfskantine bovenaan de steigertrap (als er plaats is) wat drinken (zie bij 'Eten en drinken').* Loop schuin RD langs de linkerkant van het gebouw en ga daarna RA. Het gebouw aan je linkerhand was het metergebouw. Ga aan het eind LA, na de uitgang LA langs het fietspad en steek direct na de zijweg bij het voetgangersverkeerslicht RA de weg over. Loop schuin RD over het tegelpad en loop na de bocht naar links RD.
9. Je passeert de Prins Bernhardsluis uit 1951. Steek daarna RA de weg over (kijk uit, verkeer komt van rechts!) en ga LA langs het fietspad. Na de bocht naar rechts staat het Gemaal H.J. Ankersmit uit 1968 met daarvoor een Worthingtonpomp (zie het informatiebord). Ga daarna RA, Zuiderzeestraat.
10. Naast de 51 meter hoge grijze silo uit 1962 staat de 30 meter hoge 'Zwarte Silo' uit 1924. Tegenwoordig is restaurant Zwarte Silo er gevestigd. Ga aan het eind LA langs hotelkamer 'Lucy in the Sky Cube' van kunstenaar Rob Sweere en Mulders vanden Berk Architecten op een vroegere zandtrechter. Loop daarna schuin LA en schuin RA, Havenplein, langs het Kunstenlab met expositieruimte in het pand uit 1931 van de voormalige Pettenfabriek H.J. Smit. Ga aan het eind van het parkeerterrein RA naar de kade, daar LA, daarna LA langs café PUNT. Loop min of meer RD over het klinkerstraatje. Na de bocht naar links loop je op de T-splitsing RD door het metalen hek naar de binnentuin.

Mocht het hek gesloten zijn, ga dan RA (Stokvisstraat), aan het eind daarvan LA. Zie verder bij #.

Volg het halfverharde pad met een bocht naar rechts en ga na het metalen hek (evt. het blauwe koord terughangen) LA (Mr. H.F. de Boerlaan).

- # Links is de Noordzeestraat met aan de rechterkant ervan de werkplaats van kunstenaarsduo Dedden & Keizer, ook bekend als Space Cowboys. Op het dak van het gebouw, tot 2013 Machinefabriek Eijsink, hebben zij samen met Studio Groen Schild hotelkamer 'Lucy in the Sky GLXY' gebouwd. Ook 'Der Blaue Junge' aan de gevel is van hun hand. Steek hier RA de rijweg over. Ga schuin RA over het tegelpad. Houd in de Knuttelhof links aan naar het Bellendonkplein. Ga daar schuin RA langs het parkeerterrein, voor het poortgebouw LA.
11. De poort is een van de weinige overblijfselen van het door architect W.P.C. Knuttel ontworpen en tussen 1921 en 1930 aangelegde tuindorp Knutteldorp. Ga schuin RA door het poortje, na het 2e poortje schuin LA, aan het eind LA (Grootburgerstraat) en de 1e straat RA, Ypromptstraat ('yprompt' is Deventers voor roerdomp). Loop na het nagebouwde poortgebouw RD, loop daarna RA langs de Zutphenselaan. De woningen op nrs. 1 t/m 9 uit ca. 1920 waren van de havenmeesters. Ga het 1e halfverharde pad schuin RA, loop de trap op en RD langs het appartementengebouw, ga daarna RA over de ophaalbrug.
 12. De oorspronkelijke Raambrug uit 1887 is 1945 vernield en in 2008 herbouwd. Het witte gebouw aan de overkant is het voormalige kantoor van Senzora (Schoenmaker EN ZOnen RAamstraat).

De fabrikant van onder meer wasmiddelen was van 1916 tot 2018 gevestigd aan Raamstraat en Bergsingel. Het voormalige Sensoraterrein wordt gesloopt en herbestemd, op het witte gebouw en het karakteristieke Sensorapand aan de Raamstraat na. Vandaar een nieuwe routebeschrijving.

Ga LA en de 1e straat RA, Raamstraat, dan de 1e straat RA, Raamdwardsstraat. Voor de brug ga je LA, Bergsingel. Blijf RD lopen en ga voor het pleintje aan het eind LA, Bergpoortstraat.

13. Aan de rechterkant van de straat stond de stoomgrutterij van Wijers. Het huidige Provinciale Depot voor Bodemvondsten was de silo. Links aan de Raamstraat zie je De IJermolen, de voormalige ijzergieterij Nering Bögel, later maalderij. Ga na de fabrieksschoorsteen en het pakhuis van Wijers LA het straatje in. Loop bij de Maalderijstraat RD de trap op. Loop na de trap omlaag RA langs het verhoogde grasveld, bij de fabrieksschoorsteen LA.

Het gebouw uit 1928 in de stijl van het Nieuwe Bouwen was de modelmakerij van ijzergieterij Nering Bögel. Loop RD het speeltuintje in. Vandaar heb je rechts een mooi uitzicht op de stadsmuur en de Bergkerk. Ga LA door het speeltuintje, aan het eind de trap op en RA de trap af, Laboratoriumplein. Loop RD door de Gieterijstraat, ga aan het eind daarvan RA (Sluisstraat). Het woonhuis annex pakhuis voor je is in 1906 gebouwd voor de molenmakerij, later machinefabriek, Zijthoff & Zoon.

Aan het eind van de straat staat links bierbrouwerij DAVO in de voormalige fabriek van Zijthoff & Zoon uit 1878. Ga LA, RA onder de afrit van de Wilhelminabrug door. *Tot de jaren '30 bevond zich hier de Oude Haven.* Ga LA, steek de weg RA over via het zebrapad, en loop RD en ga meteen RA, Zandpoort. Ga de 1e straat RA, Achter de Muren Zandpoort, op het pleintje schuin LA door het poortje (Muntengang).

14. In het hoekgebouw met torentje hebben van 1685 tot 1708 de muntmeesters de stedelijke munt geslagen. Na de verwoesting bij een bombardement in februari 1945 is het gerestaureerd. Ga aan het eind van het steegje RA (Rijkmanstraat). Na huisnr. 56 bevindt zich achter het hek de Bergschildtuin met uitzicht vanaf de 14e-eeuwse stadsmuur. Loop RD, Bergschild, en sla bij huisnr. 31 schuin LA het smalle straatje in ('Sassenstraatje'). Loop na de trap RD (Bergkerkplein). Rechts bevindt zich de ingang van de Bergkerk.
15. De van oorsprong romaanse kruisbasiliek is rond 1200 gebouwd vlakbij het toenmalige havenkwartier. Zij is gewijd aan Sint Nicolaas, beschermheilige van de schippers. Sinds 1969 is de kerk in bezit van de Gemeente en wordt deze voor culturele evenementen gebruikt. Loop RD, Bergstraat. Houd rechts aan naar de Brink.
16. De Wilhelminafontein is in 1898 onthuld ter gelegenheid van de inhuldiging van koningin Wilhelmina. Ga RA en loop RD, Golstraat. Rechts staat de voormalige synagoge in neorenaissancestijl uit 1892. Ga daarna RA door de poort (Prinsenplaats). Van 1869 tot 1982 stond hier de Deventer Algemene Industriële Maatschappij (DAIM), die capsules voor wijnflessen, tubes en kroonkurken maakte. Ga na de fabrieksschoorsteen LA door het poortgebouw met daarboven 'Sint Nicolaas en de kinderen' van Sander Benjaminse. Ga daarna LA, Walstraat, en loop RD tot het gebouw tegenover huis 27/33.
17. Het gebouw deed van 1818 tot 1905 dienst als gevangenis. Loop terug en ga bij huisnr. 45 LA door het Theesteegje. Loop de trap af en RD, ga aan het eind RA, Geert Grootestraat. Ga aan het eind daarvan LA, Pikeursbaan, op het plein de 2e straat RA (Keizerstraat). Steek de voorrangsweg over en loop RD over de brug naar het station.

Praktische informatie

Kijken

Kerkzaal in het Penninckshuis, te zien vanuit de VVV

Museum De Waag, Brink 7, 0570 640 590, museumdewaag.nl

Expositieruimte in het stadskantoor, Grote Kerkhof 1, links van de onderdoorgang

Expositieruimte Kunstenlab, Havenplein 20, 0570 611848, kunstenlab.nl

Eten en drinken

Allerlei horecagelegenheden in de binnenstad

Bedrijfskantine op het terrein van de stadsfabriek (steigertrap op). Ma t/m vr 9.00-17.00, voor wandelaars alleen als er plaats is.

Restaurant De Zwarte Silo, Zuiderzeestraat 2, zwartesilo.nl

Café aan de Haven PUNT, Scheepvaartstraat 7, 0570 594 465, locatiepunt.nl

Brouwerijcafé DAVO Bieren, Sluisstraat 6, 0570 866 431, davobieren.nl

Cafetaria Plaza, Stationsplein 3, 0570 724 107, plazastationsplein.nl

Lunchroom IJz en So, Stationsplein 3C, 0570 769 200, ijzenso.nl

Overnachten

B&B Happy in Deventer, Midden Rij 1, Deventer, 06 4137 5680, bedandbreakfast-happy-in-deventer.nl

Allerlei overnachtingsadressen in het centrum, zie deventer.info

Postillion Hotel Deventer, Deventerweg 121, Deventer, 0570 624 022, postillionhotels.com

In het Havenkwartier:

Lucy Cube, Scheepvaartstraat 4a, Deventer, 06 4123 8068

Lucy Glxy, Mr. H.F. de Boerlaan 153, Deventer, 06 5052 2365

Openbaar vervoer

Bushalte Tweedsestraat, lijn 81 Deventer-Zutphen, lijn 56 Deventer-Borculo

Parkeren

Zie prettigparkeren.nl/kaart/#!Deventer/

Gratis bij stations rond Deventer

Onverhard: 30%

Achtergrondinformatie

Bezienswaardigheden

Kerkzaal van de doopsgezinde gemeente en de remonstranten in het Penninckshuis, te zien vanuit de VVV, Brink 89.

Museum De Waag, Brink 7, museumdewaag.nl. Gevestigd in het oudste waaggebouw van Nederland; onder meer geschiedenis van Deventer.

Expositieruimte in het stadskantoor, Grote Kerkhof 1, links van de hoofdingang.

Expositieruimte in het Kunstenlab, Havenplein 20, kunstenlab.nl.

Routebeschrijving, topografische kaart en GPS-track van deze wandeling vind je op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/havenkwartierpad/18846/.
Reactie, opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In 'Wandelen buiten de binnenstad van Deventer' beschrijft Marycke Naber 10 rondwandelingen van 8 tot 15 km door het middeleeuwse centrum, de buitenwijken en het groene buitengebied van de stad, over landgoederen en langs de rivier de IJssel. De gids is te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten

voor slechts
€ 13,50